

NEMZETKÖZI MENEDZSMENT

Recenzió

Jelen kötet¹ korszerűsített, átdolgozott és jelentősen bővített változata a 2015-ben szintén az Akadémiai Kiadónál megjelent, azóta a hazai menedzsment szakirodalomban alapvetéssé vált munkának. Átfogó módon foglalkozik a témakörrel. Műfaji megjelölése szerint kézikönyv, azonban sokkal több annál: 62 kitűnő szerző erősen koordinált munkáját dicséri.

A nemzetközileg is elismert, kiváló szakemberekből álló alkotói közösség gördülékeny, olvasmányos nyelvezettel, világos gondolatmenetek során vezeti végig az olvasót az egyes részterületek elméleti és gyakorlati kérdésein úgy, hogy az egyáltalán nem megy a szakszerűség rovására.

A kötet szerkezeti felépítését tekintve három fő részre tagolódik. Az első rész nyolc fejezetben a befolyásolókat mutatja be nemzetközi környezetben. A második rész a vállalati funkciókat veszi górcső alá tíz pontban. A harmadik rész a nemzetközi menedzsment világából hoz 13 esettanulmányt, melyek – a tudásközösségek máig érő ősi hagyományait követve – gazdag gyűjteményei a témakör „életszagú” gyakorlati ismereteinek, jó gyakorlatainak, ugyanakkor színes keresztmetszetet adnak a nemzetközi menedzsmenttel foglalkozók mindennapjaiban felbukkanó döntési feladatokból, problémákból, dilemmákból. Valójában azonban sokkal több, kisebb lélegzetű esettanulmány lapul a kötet első két fejezetének lapjain: a fejezetek szemelvényei között még számos további található.

Az egyes fejezetek elején az adott fejezet feldolgozásával elérhető kompetenciák listája található. A témakör anyagát számozott alpontokba szedve, sok hasznos szemelvényt, valamint jól szerkesztett ábrákkal és táblázatokkal kiegészítve tálalja az olvasó elé. Az egyes fejezetek végén összefoglalás található, amely tartalmazza a legfontosabb alapfogalmak listáját, kérdéseket, valamint irodalomjegyzéket. Utóbbival kapcsolatban azonban meg kell jegyezni, hogy mindegyik igen releváns forrásokat hivatkozik, ugyanakkor e listák hossza igen eltérő.

A kötet egységes egész érzetét az olvasó számára a témakörök jó illeszkedése mellett a témáról átfogó folyamatokban való gondolkodás adja. A globális értékláncok, az ellátási láncok, a hálózatosodás szükségszerű következményeként az egyes szakterületi tevékenységek, folyamatok összekötik a korábban a szakirodalomban még egymástól függetlenül tárgyalt témaköröket, így a kézikönyv jelleg megőrzése mellett is nyilvánvaló az egyes menedzsment témakörök és szakterületek sokrétű tartalmi összefonódása. A vállalati folyamatoknak ezt a sajátosságát igen plasztikusan fogalmazzák meg a szerzők például az ellátási láncok kapcsán: *„A mai modern nemzetközi vállalat tehát a vevőit és a szállítóit is egyre inkább a reálfolyamatai szervez részeként kezeli. A folyamat azonban nem áll meg a szállítók és vevők vállalatainak határainál sem, tovább kell lépni a beszállítók beszállítóihoz és a vevők vevőihöz. Ezáltal az egész ellátási lánc a természet biológiai körforgásához hasonlítható. Ebből a szempontból a vállalathatárok csupán mesterséges bukkánók az ellátási lánc menti anyag- és információáramlásban.”*

Természetesen vannak olyan témakörök, melyek napjaink turbulens társadalmi és gazdasági folyamatai miatt egy szakkönyv életciklusánál sokkalta gyorsabban változnak. Különösen ilyen például a „XXI. századi munkavégzési formák nemzetközi környezetben” címet viselő fejezet. A COVID-19 pandémia, vagy a 2022-ben elindult az orosz-ukrán háború következményeinek a

¹ Blahó András – Czakó Erzsébet – Poór József (szerk.): Nemzetközi menedzsment (második, bővített kiadás) Akadémiai Kiadó, 2021

munka világát átalakító erői a távmunka, a távolsági munkavégzés, a digitális kooperáció új és új eljárásait és ehhez kapcsolódóan új szabályokat hoznak létre. Hasonlóképpen a pénzügyi folyamatokról, az adózásról és annak napi nemzetközi gyakorlatáról fejezetek.

Mindez arra kell, hogy ösztökélje az olvasót, hogy a kötetben megtalálható, időtálló alapismeretek és példaként felhozott pillanatképek mellett az adott témakör áttekintése során ne csak a könyv anyagának megismerésére szorítkozzon, hanem kövesse az aktuális állapotokat.

A szervezeti formák és megoldások változásait nemzetközi környezetben áttekintő fejezet hangsúlyosan tárgyalja a nemzetközivé válás folyamatának lépéseit, lehetséges forгатókönyveket, modelleket, irányítási és koordinációs eszközöket, és különösen az új típus szervezeti formákat. A fejezet külön értéke a multinacionális vállalatok globális értékláncként való tárgyalása. Nem érinti azonban Mintzberg adhokratikus szervezeti modelljét, noha – különösen a virtuális hálózatokban működő szoftveriparban – ez a megoldás egyre inkább elterjedt. Ide kapcsolódik, hogy az agilis szervezeti működés négy esettanulmányban is előkerül, jelezvén, hogy ez szintén olyan működési forma, amivel a következő kiadásban már az elméleti áttekintésben is érdemes lehet foglalkozni.

A nemzetköziesedés, a globalizáció és a multikulturalizmus előretörésével fontos hangsúlyt kap a multikulturális közegben történő értékesítés és marketing kommunikáció. A kötet kitér a nemzetközi termékpolitikából kiindulva többek között a termékstratégia, az árstratégia, a nemzetközi értékesítési csatornák tervezése és kialakítása témaköreire éppúgy, mint a piacbefolyásolás helyes szemléletére és eszközeire is. Itt meg kell említeni, hogy a szerzők az általuk felvázolt multikulturális kommunikációs modellben az eredeti Shannon-Weaver-féle üzenet helyett információt továbbítanak. E két fogalom információ-elméleti szempontból nagyon nem szinonim, és egyre gyorsulóan digitalizálódó világunkban véleményem szerint nem szabad mellőzni e megfontolásokat, melyek szerint a feladótól a fogadóhoz átvitt üzenet a fogadó fél alapos ismerete, tudatos és gondos adatfeldolgozás, előkészítés nélkül csak igen szerencsés esetben információ.

A vállalati funkcióknak a nemzetközi stratégiai menedzsmenttel kezdődően tárgyalt sorát az emberierőforrás menedzsment, a tudásmenedzsment és a nemzetközi KKV tevékenységek kihívásainak áttekintése zárja. Ha a kötet egyik kiemelkedő vezérfonalának az átfogó folyamatszempléletet említjük, akkor a másik feltétlenül a humán tényezők hangsúlyos figyelembevételére mindegyik tárgyalt témakörben. Ez a vetület bizonyos fokig így megjeleníti a kötetben önálló fejezettel a befolyásolók között nem szereplő fenntarthatósági szempontokat, mindazonáltal talán ez az egyetlen, komolyabb hiányérzetre okot adó terület a kötetben.

Mindazonáltal összefoglalóan elmondható, hogy a Nemzetközi menedzsment című kötet második, átdolgozott kiadása modern, átfogó szemlélettel készült munka, amelyről joggal gondolhatjuk azt, hogy elődjéhez hasonlóan nem csak az egyetemi oktatás, de szervezett képzések és egyéni önfejlesztő utak meghatározó alapműve lehet, de a gyakorló szakemberek is haszonnal forgatják és kezük ügyében tartják a polcukon. A sokszerzős mű a minden bizonnyal fáradságos szerkesztői munkának köszönhetően mégis egységes, az elődjéhez képest mintegy harmadával nagyobb terjedelemben gazdag forrása a nemzetközi menedzsment ismereteknek. A kötet módot ad arra, hogy akár egyetemi hallgatóként, akár gyakorló vállalati vezetőként, szakemberként veszi kézbe valaki, találjon magának a saját megszokottjához képest eltérő, újabb nézőpontot, módszertani adalékot, elmélyülési, fejlődési lehetőséget. Azt hiszem, ez messze a legtöbb, amit egy ilyen munkától kívánhatunk.

KISS FERENC